

تأثیر خط بریل عربی بر بریل فارسی*

نادر جهانگیری^۱؛ ابوالقاسم قوام^۲؛ نرجس منفرد^۳؛ حمید محیب ازغندی^۴

چکیده

این مقاله به کوشش دانشجویان، نرجس منفرد و حمید محیب ازغندی و استادان نادر جهانگیری و ابوالقاسم قوام در دانشگاه فردوسی مشهد تألیف شده است. مؤلفین موضوع داد و ستد زبان‌ها در عرصه خط بریل را برای اولین بار بررسی کرده و به خوبی از عهده آن بر آمده‌اند.

همانطور که خط بینایی عربی از صدها سال قبل با خط و زبان فارسی در تعامل بوده، در دوره معاصر هم، فارسی زبانان از علائم بریل عربی برای تکمیل بریل فارسی کمک گرفتند و تعامل این دو آغاز شد. در این مقاله پس از نگاهی گذرا به تاریخچه ابداع و گسترش خط بریل در جهان و ورود آن به ایران، جنبه‌هایی از میزان تأثیرپذیری خط بریل فارسی از عربی بررسی می‌شود. پس از رسمیت یافتن خط بریل در فرانسه به تدریج دیگر کشورهای جهان آن را مورد استفاده قرار دادند.

این خط اولین بار در سال ۱۲۹۹ش توسط پاستور کریستوفل وارد ایران شد در این مرحله تنها برخی از علائم بین‌المللی بریل انگلیسی وارد خط بریل فارسی شده بودند برای مناسب سازی این خط با زبان فارسی، علائمی از قبیل انواع همزه، تنوین، واکه‌های کوتاه، تشدید و «أ» از بریل عربی اقتباس شدند و علامت «ژ» توسط ایرانیان اختراع شد با توجه به اینکه نظام نوشتاری فارسی بر بنیاد خط عربی شکل گرفته است و خط بریل فارسی نیز کاملاً با خط بینایی فارسی منطبق شده است فرض‌گیری از بریل عربی به صورت غیرمستقیم بوده است و خط بینایی فارسی حلقه واسطه‌ای در این فرض‌گیری محسوب می‌شود. خط بریل به تدریج به مثابه فرهنگ شده و لازم است بریل فارسی، بریل عربی، بریل فرانسه و ... با هم در داد و ستد و تعامل باشند. فقط در این صورت می‌توان بریل فارسی را تقویت کرد. این مقاله نخستین و مهم‌ترین اثر در این باره است و به خوبی از عهده موضوع برآمده است.

مقدمه

خط بریل عربی از صد سال قبل برای نوشتن زبان فارسی مورد استفاده قرار گرفت. این خط با نظام آوایی زبان فارسی تطابق یافت و نشانه‌های خطی «ژ»، «پ»، «گ» و «چ» بدان افزوده شد. علاوه بر این در دوره معاصر سیستم نوشتاری بریل فارسی علائمی را از بریل عربی اقتباس کرده است. گزارش‌های پراکنده‌ای در مورد نحوه شکل‌گیری الفبای بریل فارسی بیان شده است و بسیاری از جنبه‌های آن هنوز هم مبهم است. بدیهی است برخی از حروف بریل فارسی از عربی گرفته شده است اما میزان و چگونگی این

تأثیرپذیری به دقت مورد بررسی قرار نگرفته است. در ادامه ضمن اشاره به سیر تاریخی خط بریل فارسی روند تکامل خط بریل و تأثیرپذیری آن از بریل عربی را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهیم.

لوییس بریل پس از تسلط بر سایر خطوط برجسته، در سال ۱۸۲۴م، سیستم نوشتاری بریل را برپایه خط باربری- که نوشتار شب (Night Writing) نام داشت- بنا کرد. وی که دریافته بود ادراک نقطه‌های برجسته برای نابینایان بسیار راحت‌تر از حروف برجسته رومی است سیستم شش نقطه‌ای با دو ردیف عمودی ۳ نقطه‌ای را ابداع کرد. بر این اساس ۶۳ ترکیب به وجود می‌آمد که می‌توان با آن حروف الفبا را نشان داد. سپس نشانه‌هایی برای علائم موسیقی، ریاضی،

علایم نگارشی و ... ایجاد کرد. دو سال پس از مرگ لویس بریل، در سال ۱۸۵۴م، دولت فرانسه خط بریل را به رسمیت شناخت. در فاصله سال‌های ۱۸۶۰-۱۸۷۰ کشورهای اروپایی از جمله آلمانو آمریکا خط بریل را از فرانسه اقتباس کردند. (مکنزی، ۱۹۵۳: ۲۱) در سال ۱۸۸۳م در

* این مقاله قبلاً در یک مجله لبنانی با مشخصات زیر منتشر شده است:
الدراسات الادبیه، الجامعة البنانیة، قم، اللغة الفارسیة و آدابها، رئیس التحریر فکتور الکک، شماره پیاپی ۶۷ تا ۶۹، صیف تا شتاء ۲۰۰۹ (۱۳۸۸ش)، ص-۴۱۹ ۴۳۷. این مجله توسط آقای سید مصطفی مطبوعه چی، فرهنگ دوست فرهیخته و خادم امور فرهنگی معلولین از لبنان آورده و تقدیم مجله شد.

۱. استاد دانشگاه در دانشگاه فردوسی مشهد.

۲. استاد دانشگاه در دانشگاه فردوسی مشهد.

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد زبان شناسی در دانشگاه فردوسی مشهد،
Narjes.monfared@yahoo.com

۴. دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ تمدن در دانشگاه فردوسی مشهد.

خط بریل فارسی به یکباره به وجود نیامده است و در طی مراحل مختلفی با تأثیرپذیری از خطوط مختلفی از جمله بریل عربی به صورت امروزی درآمده است.

نابینایان را در تبریز تأسیس کرد و در این سال به منظور آموزش نابینایان، خط بریل را وارد ایران کرد. گاه این خط را به نام وارد کننده آن، خط کریستوفل نامیده‌اند. (نامنی، ۱۳۶۳: ۲۱) وی در آلمان با خط بریل آشنا شد و در ترکیه در آموزش نابینایان از آن استفاده نمود. پس از ورود به ایران سعی نمود اولین الفبای بریل فارسی را بر مبنای بریل آلمانی تدوین کند. این خط که به خط کریستوفل مشهور شد با خط بریل امروزی اختلاف بسیاری داشت. اطلاعات دقیقی از خط کریستوفل در دست نیست تنها اشاره شده است که کریستوفل بسیاری از حروف بریل آلمانی از قبیل ب، پ، ت، د، ر و ... که مستقیماً از بریل فرانسوی گرفته شده بود را برای بریل فارسی به کار برد اما نتوانست علائمی برای برخی حروف مانند مصوت‌ها، همزه، تشدید و ... ایجاد کند.

اولین الفبای بریل فارسی

کریستوفل در ادامه فعالیت‌های خود ابتدا در سال ۱۳۰۵ ش با کمک یکی از دبیران با سابقه مدرسه تبریز به نام محمد علی خاموشی کتاب‌های درسی نابینایان را به خط بریل برگرداند و سپس در اصفهان در حدود سال‌های ۱۳۲۰-۱۳۱۰ ش با کمک یکی دیگر از فرهنگیان با سابقه به نام علی اکبر کابلی، کتاب‌های درسی و غیر درسی را در دوره ابتدایی و راهنمایی به خط بریل فارسی تبدیل کرد. این دو با همکاری کریستوفل نخستین الفبای بریل فارسی را به صورت زیر ارائه نمودند. در واقع این خط تا زمان اصلاح و نهایی شدن توسط یونسکو در سال ۱۳۳۱ (۱۹۵۱م) به مدت سی سال در ایران تداوم داشت. این خط به خط بریل کریستوفل مشهور شده است.

انگلستان به عنوان خط رسمی نابینایان پذیرفته شد. (اسپنسر، ۱۹۶۵: ۹) و (کیمبرگ، ۱۹۶۷: ۶-۱۷) در سال ۱۹۳۲م، با توافق عمومی بین کشورهای انگلیسی زبان و ایالات متحده آمریکا، بریل انگلیسی معیار برای زبان‌های انگلیس زبان ایجاد شد.

پس از آن در سال ۱۸۷۰م خط بریل به آسیا و اروپا راه یافت؛ اولین بار بریل عربی در سال ۱۸۷۰م توسط یک مسیونر انگلیسی به نام لاول (lovell) به مصر وارد شد. (مکنزی، ۱۹۵۳: ۳۳) این خط در ۱۸۸۶م، به ژاپن و در ۱۸۹۰م بریل به هندوستان و چین وارد شد. پس از آن بقیه زبانها از جمله سینهالی (Sinhalese)، برمسی، کره‌ای، فارسی، ارمنی و ترکی خط بریل را پذیرفتند. بسیاری از زبانهای ناشناخته بدون اینکه اسنادی از آنها در دست باشد، بریل را اقتباس کردند.

مراحل تکامل خط بریل فارسی

خط بریل فارسی به یکباره به وجود نیامده است و در طی مراحل مختلفی با تأثیرپذیری از خطوط مختلفی از جمله بریل عربی به صورت امروزی درآمده است. بطور کلی جریان تکامل خط بریل فارسی با قرض‌گیری از بریل عربی دو مرحله ورود بریل به ایران تا جلسه بین‌المللی یونسکو و از کمیسیون جهانی یونسکو تا بریل امروزی را در بر می‌گیرد.

ورود بریل به ایران تا کنفرانس یونسکو

در این مرحله اطلاعات پراکنده و بسیار مبهمی وجود دارد که با استفاده از آنها تا حدی می‌توان میزان تأثیرپذیری الفبای اولیه بریل فارسی از عربی را مورد بررسی قرار داد. بنا بر گزارش یونسکو، ورود خط بریل به آسیا بیشتر مدیون هیئت‌های اعزامی اروپایی و آمریکایی برای کمک به کودکان نابینا و جمع‌آوری آنها در اتحادیه‌های مسیونری است. در ایران نیز هیئت‌های مسیونری آلمانی به منظور تبلیغ مسیحیت، خدمات مختلفی از جمله تأسیس بیمارستان‌ها، مدارس، آموزش نابینایان و ... انجام دادند. یکی از مبلغان مسیحی به نام پاستور ارنست جی کریستوفل (Pastor Christofer) پس از اینکه در ترکیه موفق به ادامه فعالیت‌های مذهبی خود نشد، به ایران آمد.

کریستوفل در سال ۱۲۹۹ ش (۱۹۲۰م)، اولین مدرسه ویژه

اما این فهرست تمامی نشانه‌های خطی فارسی از جمله انواع تنوین، الف مقصوره، کوتاه و انواع همزه را در بر نداشت و بر اساس دسته بندی علمی بنا نشده بود و علائم اصلی و ثانویه از یکدیگر تفکیک نشده بودند^۱.

۲-۱-۳- تأثیرپذیری خط بریل فارسی از عربی:

گزارش دقیقی از نحوه شکل گیری الفبای اولیه بریل فارسی وجود ندارد.

در گزارشهای پراکنده یونسکو در مورد ورود بریل به آسیا اشاره شده است که نشانه‌های خطی رومی، S, T, U, P, V, Y, A, B, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, R, نقش و ارزش آوایی مشابه یا یکسانی در زبان‌های اروپایی و آسیایی دارند این حروف توسط مبلغین مسیحی آمریکایی و اروپایی برای خط بریل زبان‌های آسیایی به کار گرفته شده‌اند. اما به دلیل اینکه اغلب زبان‌های آسیایی علائمی بیش از موارد مذکور داشتند برخی علائم از جمله Gh, Kh, Th, Wh, Ch, Sh, را از کوتاه نویسی بریل انگلیسی اقتباس نموده‌اند و بسیاری از زبان‌ها از جمله عربی، نشانه‌های قراردادی را وضع نموده‌اند.

بر اساس گزارش یونسکو، معادل سازی نشانه‌های خطی با ارزش‌های آوایی مشابه توسط مبلغین مذهبی آمریکایی و اروپایی در زبان‌های آسیایی صورت گرفته است و با توجه به اینکه خط کریستوفل فاقد مصوت بوده است، به احتمال قوی نشانه‌های خطی زیر توسط کریستوفل از طریق بریل آلمانی از الفبای اولیه بریل فرانسوی برای بریل فارسی مورد استفاده قرار گرفته‌اند:

۱. در خط فارسی دو دسته نشانه به کار می‌رود: ۱. نشانه‌های اصلی؛ ۲. نشانه‌های ثانوی. نشانه‌های اصلی مرکب از ۳۳ نشانه است که به آن‌ها حروف الفبا می‌گوییم که شامل همزه، الف، ب، پ، ت، ج، چ، ح، خ، د، ذ، ر، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق، ک، گ، ل، م، ن، و، ه، ی می‌باشند. نشانه‌های ثانوی مرکب از ۱۰ نشانه است که در بالا یا پایین نشانه‌های اصلی قرار می‌گیرد و در هنگام ضرورت به کار می‌رود. که شامل مد روی الف، زبر (فترحه)، پیش (ضمه)، زیر (کسره)، سکون (جزم)، یای کوتاه روی‌های غیر ملفوظ، تنوین نصب، رفع و جر است. برخی نشانه‌های نوشتاری که فقط در کلمات قرضی عربی وجود دارند عیناً از عربی وارد خط فارسی شده است مانند ة/ة در کلمه‌هایی چون صلوة، دایرةالمعارف، بقیة الله، سریع الحركة (فرهنگستان: ۱۳۸۸)

شماره ردیف	نشانه‌های خطی بینایی فارسی	علائم بریل فارسی
۱	الف	A
۲	ب	B
۳	پ	P
۴	ت	T
۵	ث	?
۶	ج	J
۷	چ	C
۸	ح	:
۹	خ	X
۱۰	د	D
۱۱	ذ	è
۱۲	ر	R
۱۳	ز	Z
۱۴	ز	.
۱۵	س	S
۱۶	ش	
۱۷	ص	&
۱۸	ض	S
۱۹	ط	(
۲۰	ظ	
۲۱	ع	)
۲۲	غ	>
۲۳	ف	F
۲۴	ق	Q
۲۵	ک	K
۲۶	گ	g
۲۷	ل	L
۲۸	م	M
۲۹	ن	N
۳۰	و	W
۳۱	ه	H
۳۲	ی	I
۳۳	آ	Ä
۳۴	همزه	M
۳۵	تشدید	.
۳۶	فترحه	ٓ
۳۷	کسره	ٓ
۳۸	ضمه	u

شماره ستون	حروف الفبای عربی	حروف الفبای فارسی	علامت بریل فارسی
۱	ذ	ذ	ۛ
۲	ص	ص	&
۳	ض	ض	S
۴	ط	ط	(
۵	ظ	ظ	.
۶	ع	ع	)
۷	همزه	همزه	M
۸	تشدید	تشدید	*

در مورد مصوت‌های کوتاه دو احتمال وجود دارد با توجه به گزارش یونسکو می‌توان ادعا کرد که این نشانه‌های خطی از بریل فرانسوی گرفته شده‌اند اما با توجه به اینکه این علائم در بریل عربی سال‌ها قبل از بریل فارسی وجود داشته است به همراه سایر علائم از بریل عربی قرض گرفته شده باشند.

شماره ستون	حروف الفبای فارسی	علامت بریل فارسی
۱	فتحه	۱
۲	کسره	۲
۳	ضمه	U

و به دلیل اینکه حرف «ژ» در حروف رومی مذکور و بریل عربی وجود نداشت نشانه‌ای قراردادی «۰» برای آن وضع شد.

کنفرانس بین‌المللی یونسکو تا بریل امروزی

با بررسی‌های انجام شده معلوم گردیده است که در این مرحله هر چند به صورت اندک اما تأثیرپذیری‌هایی از بریل عربی وجود داشته است.

سی سال پس از شروع آموزش نابینایان تبریز در سال ۱۹۵۰م، برای دستیابی به یک بریل جهانی کنفرانسی در یونسکو برگزار شد که در حاشیه آن در این سال یک کنفرانس محلی برای زبان‌هایی که از خط عربی استفاده می‌کردند برگزار شد و طرح اولیه برای الفبای بریل عربی، فارسی و اردو تهیه شد.

در این جدول علائم مشترک در بریل عربی، فارسی و اردو بر اساس بریل اولیه فرانسوی تهیه شدند. پس از بازبینی علائم بریل در این زبانها معلوم شد که بسیاری از نشانه‌های عربی سال‌ها قبل در بریل اردو و فارسی به کار می‌رفتند

شماره ستون	حروف الفبای فارسی	حروف الفبای اولیه فرانسوی	علامت بریل فارسی
۱	الف	A	A
۲	ب	B	B
۳	پ	P	P
۴	ت	T	T
۵	ج	J	?
۶	د	D	D
۷	ر	R	R
۸	ز	Z	Z
۹	س	S	S
۱۰	ف	F	F
۱۱	ک	K	K
۱۲	گ	G	g
۱۳	ل	L	L
۱۴	م	M	M
۱۵	ن	N	N
۱۶	و	W	W
۱۷	ه	H	H
۱۸	ی	I	I

همانطور که اشاره شد برخی حروف از بریل کوتاه نویسی انگلیسی برای خط بریل کشورهای آسیایی معادل سازی شدند. اما اینکه این حروف از عربی وارد فارسی شده‌اند و یا توسط فارسی زبانان از کوتاه نویسی انگلیسی به کار گرفته شده‌اند اطلاع دقیقی در دست نیست. این علائم شامل موارد زیرند:

شماره ستون	علامت کوتاه نویسی بریل انگلیسی	حروف الفبای فارسی	علامت بریل فارسی
۱	TH	ت	?
۲	WH	ح	:
۳	SH	ش	.
۴	GH	غ	>
۵	KH	خ	x
۶	CH	چ	C

با توجه به عربی بودن خط فارسی و وجود بریل عربی سال‌ها قبل از بریل فارسی و با مقایسه بریل آلمانی و عربی و فرانسوی مابقی حروف الفبای بریل فارسی از بریل عربی گرفته شده‌اند.

:	ح	۹
X	خ	۱۰
D	د	۱۱
è	ذ	۱۲
R	ر	۱۳
Z	ز	۱۴
+	ژ	۱۵
S	س	۱۶
	ش	۱۷
&	ص	۱۸
\$	ض	۱۹
(	ط	۲۰
	ظ	۲۱
)	ع	۲۲
>	غ	۲۳
F	ف	۲۴
Q	ق	۲۵
K	ک	۲۶
g	گ	۲۷
L	ل	۲۸
M	م	۲۹
N	ن	۳۰
W	و	۳۱
H	ه	۳۲
I	ی	۳۳

جدول نشانه‌های خطی ثانویه و سایر علائم الفبایی بریل:

شماره ردیف	علامت خط بنیایی	علامت بریل
۱	همزه	M
۲	تنوین نصب	۲
۳	تنوین جر	/
۴	تنوین رفع	۵
۵	فتحه	۱

و مابقی نشانه‌ها از کشورهای عربی اقتباس شدند^۱. پس از آن در کنفرانس محلی بیروت در ۱۲-۱۷ فوریه سال ۱۹۵۱م (۱۳۳۱ش)، حروف الفبای بریل فارسی توسط بخش فرهنگی یونسکو، به وزارت آموزش و پرورش وقت ارائه شد که علاوه بر حروف الفبای اولیه بریل فارسی برخی نشانه‌های خطی عربی به آن اضافه شده بود:

شماره ردیف	نشانه‌های خط بنیایی	علامت بریل
۱	سکون	۳
۲	تای گرد	À
۳	الف مقصوره	O
۴	لام الف (لا)	V
۵	الف همزه واو (اُو)	]
۶	الف همزه	N
۷	ی همزه	M
۸	واو همزه	>

الفبای بریل فارسی امروزی

الفبای پیشنهادی یونسکو همراه با تغییری جزئی مورد پذیرش ایرانیان قرار گرفت. در این الفبا حرف «ژ» به دلیل کوتاه قد بودنش توسط عبدالرحیم بقایی اصلاح شد. این حرف که قبلاً به صورت ۰ نوشته می‌شد به + تبدیل شد. حروف الفبای بریل فارسی یا تفکیک نشانه‌های ثانویه و سایر علائم الفبایی در واژه‌های قرضی به صورت زیر می‌باشد؛ جدول نشانه‌های خطی اولیه بریل فارسی:

شماره ردیف	حروف الفبای بنیایی	علامت بریل
۱	آ	Ä
۲	الف	A
۳	ب	B
۴	پ	P
۵	ت	T
۶	ث	?
۷	ج	J
۸	چ	C

کتاب نامه

بورلی بورچ، (۱۳۸۳)، *لویی بریل*، ترجمه منیژه اسلامی، تهران: وزارت آموزش و پرورش، مؤسسه فرهنگی منادی تربیت؛ تقی زاده، قباد، (۱۳۴۴)، *آلمان در نیم قرن اخیر*، افست، تهران؛ حسینی، زاهد و تفضلی مقدم، عبدالحسین (۱۳۸۰)، *کودکان و نوجوانان دارای ضایعات بینایی*، مشهد: آستان قدس رضوی؛ رودباری، ام البنین، شعله امیری، مختار ملک پور و حسین مولوی (۱۳۸۷) «*قش دست‌ها در بریل خوانی دانش آموزان نابینا*»، *تعلیم و تربیت استثنایی*، شماره‌های ۸۰ و ۸۱، صص ۴۳-۴۹؛ سیف نراقی، مریم و مریم رضایی دهنوی (۱۳۸۵)، «*بررسی انواع غلط‌های املائی بریل در دانش‌آموزان ابتدایی شهر تهران*»، پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، سال ششم، شماره ۳، صص ۸۲۴-۸۰۵؛ شریفی درآمدی، پروین، (۱۳۷۹)، *روانشناسی و آموزش کودکان نابینا*، تهران: گفتمان خلاق؛ فرهنگستان زبان و ادب فارسی، (۱۳۸۲)، *دستور خط فارسی*، تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی، چاپ ششم؛ فرهنگستان زبان و ادب فارسی، (۱۳۸۸)، *دستور خط فارسی*، تاریخ دریافت: ۱۳۸۸/۳/۸. www.persianacademy.ir.
 ii غفاری، عبدالله و سایرین، (۱۳۶۶)، *روش کوتاه نویسی بریل فارسی*، روابط عمومی بهزیستی پژوهشکده کودکان استثنایی، بهار؛ ظروفی و سایرین، (۱۳۷۸)، *طرح گردآوری، تدوین و تثبیت علائم خط بریل*، وزارت آموزش و پرورش پژوهشکده تعلیم و تربیت؛ مظاهری، هوشنگ، (۱۳۷۹) *آرامگاه خارجیان در اصفهان*، ترجمه فریا فدایی، اصفهان، انتشارات غزل با همکاری حوزه هنری اصفهان، چاپ اول؛ نامنی، محمد رضا، (۱۳۶۳)، *سیری گذرا در آموزش و بهزیستی نابینایان* (به انضمام علائم و نشانه‌های خط ویژه نابینایان)، ناشر اَبی‌نا، تهران؛

How Braille Began. (1967). www.rnib-PaulaKimbrogh.Com.
 Retrited: 2010/1/4; Reading by touch Www.RNIB.com 1965.
 Herbert Spencer Retrited: 2010/1/4; Heward. William L. (2009). *Exceptional Children: An Introduction to Special Education*; USA: Pearson International Education; Mackenzie, Culta, *World Braille Usage, A Survey of Effort towards Uniformity of Braille Notation*, Paris, UNESCO, (1953). www.Unwscso.org; www.unesco.org; www.RNIB.com; www.Persianacademy.ir

۶	کسره	۲
۷	ضمه	U
۸	الف مقصوره	O
۹	سکون	۳
۱۰	الف کوتاه	j
۱۱	تشدید	۰
۱۲	واو همزه	>
۱۳	الف همزه	N
۱۴	یای همزه	M

نتیجه‌گیری

بر اساس بررسی‌های انجام شده نتایج زیر به دست آمد:
 - خط بریل فارسی به صورت غیرمستقیم علائمی را از بریل عربی اخذ و اقتباس نموده است؛ با توجه به اینکه خط عربی صدها سال قبل برای نوشتن زبان فارسی به کار گرفته شده است و بریل فارسی کاملاً برپایه خط بینایی شکل گرفته است، قرض‌گیری برخی علائم از بریل عربی از طریق خط بینایی فارسی صورت گرفته است.

- قرض‌گیری از بریل عربی به تدریج و به صورت مرحله‌ای صورت گرفته است. ابتدا خط بریل آلمانی توسط کریستوفل وارد ایران شد و با همکاری محمد علی خاموشی و علی اکبر کابلی الفبای بریل اولیه شکل گرفت که در این مرحله تعدادی از این علائم از عربی گرفته شده بودند. در مرحله بعدی با هماهنگی یونسکو علائم بریل مورد بازبینی قرار گرفتند و تعدادی علائم در این مرحله از بریل عربی وارد فارسی شدند.

